

Slova k nabídnutí - nabídka slov

(Postřehy z knih J.Krishnamurtiho)

Chystám výstavní kolekci (vybírám z 500 fotografií) a přemýšlím o své Cestě za poznáváním Pravdy. Připomínám si mnohé debaty, knihy, představení, filmy, postřehy, zkušenosti, poznání, setkání...

Myslím na onu mozaiku z barevných kaménků, kterou si postupně sestavuji kdesi ve svém nitru a utvářím si svůj vlastní obraz, své vlastní poznání, svůj vlastní pohled na svět poznávaný smysly i mimo smysly.

Kaménků je mnoho, obraz se skládá. Jsem vděčný za kaménky i za pomoc při skládání...

Vím, že: „Kdo ví, tomu slov netřeba. Kdo neví, toho slova neosloví“. Vím však, že svět není černobílý. Nejsou jen ti, kteří vědí nebo nevědí. Jsou třeba také ti, kteří tuší nebo ti, kteří začínají tušit.

Někoho možná napadne otázka „proč hledat“ nebo „co hledat“. Proč ne? Sám jsem považoval hledání vždy za důležité. Proč ne?

Někoho možná napadne otázka „jak hledat“ nebo „jakou cestu zvolit“. Pro takového tazatele jsem chtěl připravit několik svých vlastních zkušeností a postřehů. Ne jako návod, ale jen jako inspiraci. Pravím: „chtěl jsem“. Již nechci a omlouvám se, že mne to vůbec napadlo. Vždyť přeci dobře vím, že zkušenost je slovy nesdělitelná. A také vím, že jen někteří mají právo něco takového sdělovat. Jen Ti, kteří došli hodně daleko. A Ti, kteří došli ještě dál, mají snad i povinnost sdělovat, ale většinou nesdělují takto přímo a písemně - jen výjimečně. Inspirujme se u nich...

„Otázku zda je Bůh, Pravda nebo nějaká Vyšší skutečnost, či jak se tomu říká, vám nemohou zodpovědět ani knihy, ani kněží, ani filozofové, ani spasitelé. Odpověď můžete najít jen vy sami, nikdo jiný“, říká J. Krishnamurti.

Někoho možná napadne otázka „kde hledat“. Otázka důležitá na začátku, zbytečná později. „Všude!“ Ve vlnách řeky, v ranní mlze, v poupatech stromů, v podzimním listí, v sněhové vložce, v tvaru dívčích boků, ve vráskách starce, v měsíčním svitu, v tanci beze slov, v bytostech stromů a hlavně ve svém nitru...

„Abyste dokázali pozorovat hnutí ve svém nitru, musí se vaše mysl zdržet souhlasu i nesouhlasu, musí se přestat přit a přiklánět na jednu či druhou stranu, nesmí se tahat o slovíčka. Dívejte se s úmyslem porozumět (přestože je to velmi těžké). Většina lidí vůbec neví, jak na svou bytost pohlížet, jak jí naslouchat. A tak se neumíme dívat ani na krásu řeky a nejsme schopni slyšet vítr v korunách stromů. Když například něco soudíme anebo bráníme, nemůžeme to vidět zřetelně. A stejně tak, když si mysl pořád sama se sebou vypráví. Jakmile je zaměstnaná, nevidíme, co je. Vidíme jenom své projekce a obrazy, o nichž se domníváme, že jimi jsme anebo bychom jimi měli být. Nevidíme skutečnost.“

„Jednou z nejtěžších věcí na světě je vidět jednoduše. Zcela jsme ztratili prostotu a jednoduchost. Jde mi o jednoduchost, která je schopna vidět přímo, bez obav a nepokřiveně.“

„Porozumět sobě samému vyžaduje velkou pokoru. Začnete-li tvrzením, že se znáte, už jste se učít přestali.“

Zalistroval jsem si společně s Vámi v další knize J. Krishnamurtiho - „Volnost, která neví“. Možná vás zmáte autorovo jméno a budete se ptát, zda je buddhista, hinduista - či snad křesťan? Budete-li číst dále, a budete-li správně pozorovat, zjistíte asi, jak zbytečná je nyní tato otázka.

„Pozorovat lze, jen když je mysl tichá. Naslouchat dokážete tehdy, když mlčíte a nevedete vnitřní rozhovor.“

„Povšimli jste si někdy, jak krásný je strom bez listů proti obloze? Všechny jeho větve se rýsují, v jeho nahotě je poezie a hudba. Už na něm není ani lísteček a on čeká na jaro. S příchodem jara se strom opět pokryje hudbou listů, které s dalším podzimem opadají a uletí. A takový je průběh života.“

Vidím méně než Krishnamurti, ale rozumím mu. Je mi blízký.

Vybírám obrázky do výstavní kolekce a jsem vděčný za to, že mi jeho pohled na svět byl objeven. Poznal jsem ho až nyní... Jak rád by asi postával u stromu dvakrát padlého a přitom stále rostoucího vzhůru, ke svým dalším podzimům... Také by se ho lehce dotýkal, nebo by jen s úctou pozoroval?

Mám rád stromy. Pohlížím na ně jako na bytosti, neboť bytostmi jsou. Osud jim přidělil jedno místo a zde prožívají svůj dlouhý život ve slunci, mrazu, dešti, vánici nebo za bouří. Je zajímavé pozorovat, jak kdo vidí strom. Někdo ví, že je to buk. Jiný odhaduje jeho stáří, kvalitu dřeva, velikost stínu. Někdo ho vidí jako zelenou hmotu, jiný jako součást ekosystému, další jako plnometry nebo jako orientační bod a jiný jako zázračné dílo a jiný jako STROM. A on je stále stejný. Různé pohledy na stejný strom. Bytosti různých myslí a strom. Bytost stromu v různých myslích...

„Myslím, že jednou z nejtěžších věcí je vidět opravdu jasně. A to nejen vnější svět, nýbrž i vnitřní život. Když se díváte na květinu nebo osobu, vidíte je opravdu, anebo jen pouhou svoji představu, kterou stvořilo slovo? Když se díváte na strom nebo na podvečerní mračno plné kouzelného světla, opravdu je vidíte? Tedy nejen očima a rozumem, nýbrž celistvě a úplně?“

„Ve staré Číně než umělec začal malovat například strom, sedával před ním celé dny, měsíce, ba roky. Nebylo důležité, jak dlouho. Sedával tam, až se jím stal, až jím byl, až mezi ním a stromem neexistoval odstup. Až mezi pozorovatelem a pozorovaným nebyl prostor. Nebylo nikoho, kdo vnímal krásu, pohyb, stín, hloubku listoví, kvalitu barev. Malíř tím stromem zcela byl. A jen v tomto stavu pro něj bylo možné malovat.“

„Zkusili jste se někdy podívat na strom bez svého vědění o něm, jež jste získali kdysi předtím? Prohlédli jste si jej kdy bez úsudku a předsudku, beze slov, která se promítají mezi vás a strom a nedovolují, abyste jej opravdu viděli? Při takové intenzitě pozorování zjistíte, že pozorovatel neexistuje, pouze pozornost. Pozorovatel a pozorované tu jsou jen při nepozornosti. Když se na něco díváte bedlivě, pak tu není místa pro koncepty, formule a připomínky.“

„Dívat se, je nejtěžší věc v životě - a taky naslouchat. Dívat se a naslouchat představuje totiž totéž.“

„Jakmile jsou vaše oči zamženy starostmi, nevšimnete si ani nádhery zapadajícího slunce...“

„Povšimli jste si, jak málo stojí lidem za to spatřit východ nebo západ slunce a nebo odraz měsíčního světla na vodní hladině?“

„Co je krása, ví pouze mysl, která se dovede podívat na stromy, hvězdy nebo třpytící se vodní pláň s úplným zřeknutím sama sebe. Teprve když tímto způsobem opravdu vidíme, existujeme v lásce...“

Listuji v knize „Krishnamurtiho čítanka“ a mám vedle otevřenou knihu „Krishnamurtiho deník“.

Dívám se znovu na obrázky vybírané do výstavní kolekce a znovu v nich vidím něco dalšího. V okamžiku stisku spouště jsem viděl mnohé, ale ne vše. Nebyl jsem tím stromem, ani tím kamenem, ani tou vodou. Ale měl jsem k nim blízko, blízoučko... Měl?

Myslím na čínského malíře. Jak by asi fotografoval. Kolikrát by šel na to jedno místo? Takovým fotografem byl pro mne pan Sudek. Nebyl z předminulého tisíciletí, ale předminulého století. Uměl se dívat. Učí nás tomu. Stále se to učím. Stále se to učme...

„Nevím, zda jste si na svých procházkách všimli dlouhého úzkého jezírka vedle řeky. Není spojeno s řekou. Ta je hluboká, široká a klidně plyne. Jezírko je však plné bahna, protože není spojeno s životem řeky, a nejsou v něm žádné ryby. Je to stojatá voda - hluboká řeka, plná života a vitality,

plyne svižně kolem. Nemyslíte, že lidské bytosti jsou stejné? Vykopou si pro sebe malou louži daleko od proudu života a v ní stagnují.“

„My všichni toužíme po trvání, chceme, aby určité touhy trvaly věčně, chceme potěšení bez konce. Vykopeme malou díru a zabarikádujeme se v ní se svými ctižádostmi, kulturami, filosofiemi, tituly, statky, touhami - a necháme život plynout kolem nás. Život, který není trvalý, neustále se mění a je tak rychlý, neobyčejně hluboký, živý a krásný.“

„Hledání Boha, Pravdy a pocitu naprostého dobra - ne pouze částečného dobra, pokory, ale hledání něčeho mimo nápady a klíčky mysli (mít pro To něco cít, žít v Tom, být Tím) - to je pravé náboženství. To však můžeme udělat, jen když opustíme onu louži a vstoupíme do řeky života. Život se potom o nás stará sám, protože už na ničem nelpíme. Nese nás sebou, neboť my jsme jeho součástí. Potom mizí problém bezpečí, toho, co říkají nebo neříkají lidé,.... a to je krása života.“

„Krása neexistuje bez prožitku podstaty.

Krása není jen ve vnějších věcech nebo v niterných myšlenkách, pocitech a představách, krása existuje za myšlenkou a pocitem.

Krásou je tato podstata.

Tato krása nemá protikladu.“

„K tomu, abychom vnitřní krásu pocítili, bezesporu potřebujeme naprostou odevzdanost, pocit, že nás nic nedrží, že neexistuje žádné omezení, zábrana či odpor. Odevzdanost je však chaotická, pokud není provázena prostotou. Víme vůbec, co to je být prostý, spokojit se s málem a nemyslet na více?“

„Krása samozřejmě zahrnuje i krásu formy, avšak pouhé její vjemové ocenění bez vnitřní krásy vede k degradaci. Vnitřní krása se objeví tehdy, pokud cítíme opravdovou lásku k lidem a všem věcem na Zemi. S touto láskou přichází silný pocit ohleduplnosti, pozornosti a trpělivosti. Jako malíř nebo básník můžeš mít perfektní techniku, můžeš vědět, jak malovat nebo skládat slova, ale bez této vnitřní tvořivé krásy bude mít tvůj talent jen velmi malý význam. Bohužel mnohé zajímá především technika.“

„Myslím, že ctižádost je prokletí. Je to forma vlastního zájmu, uzavření se do sebe samého, a proto vyživuje průměrnost mysli. Žít ve světě plném ctižádosti a sám nebýt ctižádostivý opravdu, znamená milovat něco bez nároku na odměnu a výsledek, jen pro věc samotnou. A to je velice těžké, protože mnozí vaši kamarádi a známí se snaží uspět, něco splnit, někým se stát. Pochopit to všechno, osvobodit se od toho a dělat to, co skutečně milujeme - je jedno, co to je, nebo jak je to velké, či zneuznané - to podle mne probouzí skvělého ducha, který nikdy nečeká na uznání či odplatu, dělá věci pro ně samotné, a proto má sílu a schopnost vymanit se z průměrnosti.“

„Mezi stromy se ukázal kousek potoka. Byl to obvyklý pohled a každodenní příhoda, ale když jsem se díval, stalo se několik věcí - nikoli vnějších, šlo o čisté vnímání.

Pro vyzrálost je naprosto nezbytné, aby existovala:

- Úplná prostota, která je spojená s pokorou, nikoli ve věcech nebo vlastnění, ale v kvalitě bytí.
- Vášeň v intenzitě, která není jen fyzická.
- Krása. Nejen vnímavost vůči vnější realitě, nýbrž vnímavost vůči oné kráse, která je mimo myšlenku a pocitování a nad nimi.
- Láska. Její úplnost, ne něco, co zná žárlivost, připoutanost, závislost, ne to, co je rozděleno na pozemské a božské. Celá její nesmírnost.
- A konečně mysl, která dokáže konat, která dovede pronikat bez motivu a bez cíle do svých vlastních nezměrných hlubin, pro kterou neexistují meze a která se může svobodně pohybovat mimo časoprostor.

Náhle jsem si byl toho všeho, včetně všech implikací, vědom. Pouhý pohled na potok, proudící mezi větvemi a listy za jednoho deštivého, ponurého dne“.

"Správná meditace je podstatnou podmínkou pro očistu mysli, neboť bez vyprázdnění mysli nemůže být žádná obnova. Pouhé pokračování, pouhá souvislost, to je jen úpadek. Mysl se opotřebovává stálým opakováním, odíráním při špatném užívání a vzruchy, jež ji otupují a unavují. Kontrola mysli není důležitá, důležitým je, co zajímá naši mysl. Mysl není než houf vzájemně proti sobě stojících zájmů, a to, čemu říkáme koncentrace, proces disciplíny, není ničím jiným, než posilováním jednoho zájmu proti druhému. Disciplína je kultivování odporu, a kde je odpor, tam nemůže být porozumění.

Dobře ukázněná mysl není svobodnou myslí, a jen ve svobodě a volnosti může dojít k objevům. Musí tu být určitá spontánnost, aby byly odkryty pohyby našeho já, ať už vznikají na kterékoliv úrovni. A ačkoliv to mohou být nepříjemné objevy, tyto pohyby našeho já, našeho nitra musejí být odhaleny, a musí jim být porozuměno; avšak disciplína ničí tuto spontánnost, v níž se všechny objevy dějí. Kázeň, jakkoli upřesněná, vždy zpevňuje mysl do určitého vzoru..."

"Jen v objevování může být radost - v objevech, jak naše mysl pracuje od okamžiku k okamžiku."

"Svobody dosáhneme, když celá naše bytost, povrchní i hluboká, je očištěna od minulosti. Vůle je přání. Je-li tu nějaká akce ze strany vůle, snaha obnažit se, osvobodit se, pak tu nemůže být svobody. Teprve když všechny vrstvy našeho vědomí ztichnou úplně, teprve potom dostaví se ono nezměřitelné, štěstí, které není v čase; pak nastává obnova tvůrčí."

Ukládám knihy Krishnamurtiho ke knihám, které umějí promlouvat svojí duší a je mi trochu líto, že nemohu společně s vámi zalistovat také v nich a v mnoha jiných, dalších. Pokud jsou ale pro Vaši cestu důležité, určitě se s nimi potkáte! To dobře vím...

(mz)